

**มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศ
จากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285
Legal Measures to Protect Domestically Sexually Abused Victims
under Section 285 of the Criminal Code**

ภกมน เรืองเลิศ และสุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล

Phakamon Rueangloes and Suchart Thammapitakkul

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Master of Law Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 (2) ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 เปรียบเทียบกับหลักกฎหมายต่างประเทศ และ (3) ศึกษาปัญหาในการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 (4) เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมกับการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 ผลการวิจัยพบว่าประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 ไม่ได้กำหนดการให้ความคุ้มครองถึงบุตรบุญธรรมและบุตรเลี้ยง อีกทั้งยังกำหนดอายุผู้ที่ได้รับความคุ้มครองว่าไม่เกิน 15 ปี และไม่ได้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดจนอาจถึงแก่ความตายหรือการกระทำความผิดจนอาจถึงแก่ความพิการอย่างถาวร และการกระทำความผิดจนอาจถึงแก่ความเสียหายอย่างร้ายแรง การกำหนดอายุครอบคลุมน้อยเกินไป และการใช้มาตรการทางกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดและการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็กยังมีความบกพร่องในการนำมาตราการมาใช้และไม่ครอบคลุมแก่ผู้กระทำความผิด ดังนั้น จึงควรกำหนดมาตรการคุ้มครองฉุกเฉิน มาตรการทำงานบริการสังคม และมาตรการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด อันเป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 อีกทั้งควรมีหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่ดูแลสอดส่อง ควบคุม เป็นการเฉพาะ และมีมาตรการติดตามผลหลังจากที่มีการบำบัดรักษา เพื่อคุ้มครองป้องกันผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย, ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285

Abstract

The purpose of this dissertation is to prescribe the legal measures to protect sexually abused victims by a family member under section 285 of the Criminal Code by aiming to primarily protect the victims. The issue of domestic sexual abuse affects a family unit which is the main social institution. The author is interested in finding means and prescribing the legal measures in relation to those in foreign countries, namely, Malaysia, Singapore, England and the United States and thus aims to find the legal measure to protect and provide remedies for the

protection of victims of domestic sexual abuse under section 285 of the Criminal Code. The finding was that section 285 of the Criminal Code does not provide protection for adopted children or stepchildren. To make matters worse, it provides that a person receiving the protection shall be under 15 years of age and it does not include indecency. Thus, it should be extended to protect adopted children or stepchildren and should be extended to include indecent acts against children who are over 15 years of age. Moreover, the enforcement of legal measures against offenders and protection for child victims are deficient. Therefore, the emergency protective measures, social welfare service and strict behavior control measures should be prescribed: the legal measure to protect victims of domestic sexual abuse under section 285 of the Criminal Code. In addition, an agency or organization especially taking over the supervision, monitoring and control should be established and the measure for evaluation after the rehabilitation to prevent the domestic sexual abuse of victims under section 285 of the Criminal Code should also be established.

Keywords: legal, criminal code, section 285

บทนำ

ในสภาพสังคมปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาที่เรียกว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (domestic violence) ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะบุตรบุญธรรม ถือเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงซึ่งส่งผลให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายและจิตใจซึ่งตกเป็นเหยื่อในการทำ ความรุนแรงทางเพศที่เพิ่มมากขึ้นโดยปรากฏตามข่าว อาชญากรรมเด็กหญิงวัย 12 ปี ถูกพ่อบุญธรรมข่มขืนเป็นเวลา 1 ปี และข่าวของสื่อต่างประเทศ เด็กชายและ เด็กหญิงบุตรบุญธรรมชาวคาซัคสถาน ถูกทารุณกรรมทางเพศจากพ่อแม่บุญธรรมเด็กชายและเด็กหญิงชาวคาซัคสถานทั้งสองถูกรับเลี้ยงโดยครอบครัวเม็กซิโกในปี 2004 ต่อมาบุตรบุญธรรมถูกข่มขืนติดต่อกันเป็นเวลานานเกือบ 5 ปี และไม่มีการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุตรบุญธรรม จากกรณีดังกล่าวถือเป็นการกระทำความรุนแรงที่ผู้รับบุตรบุญธรรมกระทำต่อบุตรบุญธรรม ส่งผลกระทบท่อสถาบันครอบครัวอันเป็นสถาบันหลักของสังคม ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 กำหนดให้การกระทำทางเพศต่อเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ต้องระวางโทษหนักขึ้นหนึ่งในสามในความผิด หากความผิดนั้นได้กระทำแก่ ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครองผู้อยู่ในความพิทักษ์ผู้อยู่ในความอนุบาล จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7795/2538 วางหลักว่า จำเลยมิใช่บิดาเด็กหญิง ม. โดย

เด็กหญิง ม. เป็นบุตรติด ป. มาแล้ว ป. อยู่กินเป็นสามีภริยากับจำเลย ฉะนั้น อำนาจปกครองเด็กหญิง ม. จึงตกอยู่แก่ ป. มารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1568 หาใช่อยู่ในความปกครองของจำเลยซึ่งเป็นบิดาเลี้ยงไม่ และคำว่า “ผู้อยู่ในความปกครอง” ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 หมายถึงความปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้มิใช่เป็นความปกครองโดยพฤตินัย จำเลยกระทำชำเราเด็กหญิง ม. จึงไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 นั้น ไม่ครอบคลุมถึงบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นเด็ก การกระทำความผิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อเด็กและเป็นการกระทำต่อเนื่องตัวร่างกายโดยตรง ไม่ใช่กระทบเพียงสิทธิ

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและคุ้มครองชั่วคราว เป็นมาตรการทางเลือกซึ่งเป็นลักษณะของการผสมผสานกันระหว่างโทษทางอาญา มาตรการบังคับทางอาญา มาตรการบังคับทางแพ่ง และมาตรการบังคับในทางปกครอง มีลักษณะของการแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดและยังเป็นการเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดจากการกระทำความผิดนั้น เพื่อมุ่งโดยตรงต่อการคุ้มครองผู้เสียหายเป็นสำคัญ จึงถือได้ว่าเป็นมาตรการทางเลือกที่มีความสำคัญในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (criminal justice) เพราะผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษทางกาย ทางทรัพย์สินหรือทางอื่น ๆ ที่เป็นโทษทางอาญา แต่การกำหนดบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายขึ้นมาเพื่อ

มุ่งโดยตรงต่อผู้กระทำความผิดในความผิดฐานความผิดเท่านั้น เพื่อลดการกระทำความผิดซ้ำและแก้ไข พื้นฟู ผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคม

จะเห็นได้ว่าการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการคุ้มครองเด็กเท่านั้น ดังนั้นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่จะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นการกระทำต่อบุตร หลาน ลูกเลี้ยง หรือเด็กที่อาศัยอยู่ร่วมกันกับผู้กระทำความรุนแรง ซึ่งเด็กนี้จะต้องมีอายุไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์และจะต้องยังไม่บรรลุนิติภาวะเนื่องจากการสมรส (พินิจญา เจริญแท้, 2555) ซึ่งหมายรวมถึงบุตรบุญธรรมและบุตรเลี้ยง แต่มีการกำหนดข้อจำกัดเรื่องของอายุประกอบกับกำหนดมาตรการที่บังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดมุ่งเน้นในการลงโทษเป็นสำคัญ ไม่มีการกำหนดมาตรการในการเยียวยาความเสียหายและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเท่าที่ควร จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้บังคับใช้เพื่อการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัว การปรองดองและการทำให้บุคคลในครอบครัวเข้าใจกัน และสามารถที่จะกลับมาอาศัยอยู่ร่วมกันได้อีกครั้ง และกำหนดความผิดฐานกระทำรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอันยอมความได้ และมีการกำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการไต่ถามประณิประณอมยอมความ และอนุญาตว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพต่างๆไปในแง่ทั้งส่วนบุคคลการแสดงความเห็น ศาสนา วัฒนธรรม ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกันการศึกษาและอื่นๆ หลักการคุ้มครองร่างกายชีวิต เสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็ก มุ่งคุ้มครอง มิให้เด็กถูกละเมิดสิทธิเหนือร่างกาย ชีวิต และเสรีภาพ ไม่ว่าจะทำร้าย ฆ่า ล่วงเกินทางเพศ ขูดรีด หากำไรทางเพศหรือคำกำไรทางเศรษฐกิจ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2532) จะเห็นได้ว่าอนุญาตฯ ฉบับนี้มุ่งเน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพของเด็กตามรัฐธรรมนูญ และกำหนดมาตรการที่เกิดจากการกระทำอันมิชอบทางเพศขณะอยู่ในการดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย และกำหนดมาตรการในการให้ความคุ้มครองนั้นก็เพียงกระบวนการสืบสวน และติดตามกรณีที่เป็นปฏิบัติต่อเด็กและการให้มีตุลาการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยแล้ว แต่ยังไม่เพียงพอในการคุ้มครองบุคคลในครอบครัว เป็นเพียงมาตรการทั่ว ๆ ไป เท่านั้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายและพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น นั้นเป็นเพียงบทบัญญัติทั่วไปเท่านั้น ยังไม่เพียงพอถึงการคุ้มครองบุตรบุญธรรมและบุตรเลี้ยง รวมถึงการกำหนดอายุที่ไม่เกิน 18 ปี และยังไม่หมายความว่าถึงการกระทำอนาจารอย่างแท้จริง ซึ่งปัจจุบันปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีความสำคัญส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวอันเป็นสถาบันหลักทางสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 จากบุคคลในครอบครัว อันเป็นการลดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายอย่างแท้จริง ซึ่งต้องอยู่ภายใต้บริบททางสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285
2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 เปรียบเทียบกับหลักกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาปัญหาในการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมกับการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่มีความสำคัญส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักทางสังคม มาตรการที่มีอยู่ตามกฎหมายไทย ยังไม่เพียงพอในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเท่าที่ควร อีกทั้งมาตรา 285 ของประมวลกฎหมายอาญา ก็ไม่ได้วางหลักให้ความคุ้มครองถึงบุตรบุญธรรมและบุตรเลี้ยง อีกทั้งยังกำหนดอายุผู้ที่ได้รับความคุ้มครองว่าไม่เกิน 15 ปี และไม่

หมายความว่ารวมถึงการกระทำอนาจาร จึงควรขยายความคุ้มครองถึงบุตรบุญธรรมและบุตรเลี้ยงและการกระทำอนาจารรวมถึงกำหนดอายุครอบคลุมเด็กที่มีอายุกว่า 15 ปี ตลอดจนกำหนดให้มีมาตรการอื่นที่เหมาะสม ได้แก่ มาตรการคุ้มครองฉุกเฉิน มาตรการการคุมประพฤติแบบเข้มงวดและมาตรการทำงานบริการสังคม อันเป็นมาตรการที่คำนึงถึงทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นมาตรการในการลดปริมาณการกระทำความผิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ มาจากเอกสาร (document research) ได้แก่ กฎหมายของต่างประเทศ กฎหมายของไทยวิทยานิพนธ์ หนังสือ วารสาร บทความ ตำรา บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษาของศาลและความเห็นของนักวิชาการแขนงอื่น ๆ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 ไม่ได้กำหนดการให้ความคุ้มครองถึงบุตรบุญธรรมและบุตรเลี้ยง อีกทั้งยังกำหนดอายุผู้ที่ได้รับความคุ้มครองว่าไม่เกิน 15 ปี และไม่ได้หมายความว่ารวมถึงการกระทำอนาจาร จึงควรขยายความคุ้มครองถึงบุตรบุญธรรมและบุตรเลี้ยงและการกระทำอนาจารรวมถึงกำหนดอายุครอบคลุมเด็กที่มีอายุกว่า 15 ปี และการใช้มาตรการทางกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดและการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็กยังมีความบกพร่องในการนำมาตราการใช้และไม่ครอบคลุมแก่ผู้กระทำความผิด

การอภิปรายผล

การใช้มาตรการแก่ผู้กระทำความผิดและการให้ความคุ้มครองแก่เด็กผู้เสียหายในปัจจุบันพบว่ายังมีความบกพร่องในการนำมาตราการใช้ซึ่งเห็นได้ว่าการใช้มาตรการเสริมนั้นขาดความครอบคลุมต่อผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่เด็กผู้เสียหายอย่างแท้จริง โดยมีมาตรการทางกฎหมายดังนี้

1. มาตรการคุ้มครองฉุกเฉิน

คำสั่งฉุกเฉินเพื่อคุ้มครองบุคคล (expedited order) เป็นการให้สมาชิกในครอบครัวหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองได้ในกรณีที่ปรากฏว่ากำลังมีการกระทำความรุนแรงต่อผู้ถูกกระทำรุนแรง บุตรหรือผู้เยาว์ หรือน่าเชื่อว่าจะมีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ถูกกระทำรุนแรงที่เป็นสตรี คนชรา บุตรหรือผู้เยาว์อีก ศาลมีอำนาจออกคำสั่งฉุกเฉินห้ามกระทำการที่ใช้ความรุนแรงได้ในทันที คำสั่งฉุกเฉินมีผลบังคับใช้ได้เพียง 28 วัน หรือเมื่อมีการไต่สวนคดีนั้นต่อไป

2. มาตรการทำงานบริการสังคม (Community Service--CS)

เป็นการให้ผู้กระทำความผิดต้องทำงานให้กับชุมชน คล้ายกับเป็นการชดเชยความเสียหาย โดยเน้นการใช้แรงงานมากกว่าการใช้ตัวเงิน เช่น ทำความสะอาดชุมชน ทำงานเป็นอาสาช่วยเหลือผู้พิการ ทำงานให้บ้านพักคนชรา เป็นต้น โดยศาลมีอำนาจจะสั่งให้ไปทำงานบริการสังคมเพียงอย่างเดียวหรือให้ทำควบคู่ไปกับการถูกคุมความประพฤติด้วยก็ได้

ในการใช้การทำงานบริการสังคมให้เป็นการลงโทษระดับกลางนั้น จะต้องกำหนดเวลาทำงานไม่น้อยจนเกินไป เช่น ในมลรัฐจอร์เจียจะให้ทำงานบริการสังคมถึง 132 ชั่วโมง และใช้การคุมความประพฤติแบบเข้มงวดพร้อมไปด้วยเนื่องจากวิธีการนี้ได้นำมาใช้ในประเศไทยนานพอสมควร แต่มีข้อสังเกตว่า ในประเทศไทยมีความแตกต่างในวิธีปฏิบัติที่อาจก่อให้เกิดปัญหาเช่น การกำหนดชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสม การตรวจสอบการทำงานบริการสังคม และการกำหนดประเภทของงานซึ่งในส่วนประเภทงานนี้ ในต่างประเทศจะให้เป็นดุลพินิจของพนักงานคุมประพฤติ เพราะพนักงานคุมประพฤติจะมีข้อมูลและมีการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติ (probation classification) อย่างเป็นระบบ จึงสามารถวางลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้ถูกคุมความประพฤติได้ค่อนข้างดี อีกทั้งยังมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดเจ้าหน้าที่ออกดูแลตรวจสอบการทำงานบริการสังคม ณ หน่วยงานรองรับ

3. มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive

Probation Supervision--IPS หรือ Intensive Supervision of Probation--ISP)

การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด เป็นวิธีการที่บังคับใช้กับผู้กระทำความผิดโดยเน้นความเข้มงวดกับเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวในชุมชน (restrictions on freedom in the community) เพื่อเลี่ยงการจำคุกและลดการกระทำผิดในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด คือ เพิ่มการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับชุมชนเพื่อดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้รับผิดชอบต่อความผิดของตนเอง เช่น ทำงานบริการสังคม เป็นต้น เพื่อลดโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำ

อย่างไรก็ตามรูปแบบของ IPS/ISP ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เน้นการให้บริการและการแก้ไขฟื้นฟูเป็นเน้นที่การลงโทษ (punishment) และการควบคุม (control) ผู้กระทำผิด แต่ก็ยังสนองตอบต่อวัตถุประสงค์เริ่มแรกของวิธีการนี้ ก็คือ ลดสภาพการณ์คนล้นคุก

ตัวอย่างที่ดีเป็นต้นแบบของการใช้ IPS/ISP ได้แก่ โปรแกรมการสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติแบบเข้มงวดของกรมแก้ไขผู้กระทำความผิด (department of corrections) ของมลรัฐจอร์เจียประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเริ่มต้นโครงการในปี ค.ศ. 1982 (พ.ศ. 2525) เพื่อลดค่าใช้จ่ายในเรือนจำการคัดเลือกกลุ่มผู้กระทำความผิดเข้ามาอยู่ในโปรแกรมจะไม่พิจารณาเฉพาะแต่ประเภทความผิดทั่วไป หากพิจารณาถึงการกระทำผิดคืออุกฉกรรจ์แต่ผู้กระทำไม่มีลักษณะนิสัยอันตรายรุนแรง (serious but nonviolent offenders) หรือจะต้องมีการประเมินความจำเป็น (needs assessment) อยู่ในระดับสูง (และโดยทั่วไปมักจะต้องการประเมินความเสี่ยงหรือ Risk Assessment ด้วย

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการทางกฎหมายอาญาเพื่อนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดทางเพศระหว่างบุคคลในครอบครัวและคงไว้ซึ่งการให้ความคุ้มครองแก่เด็กผู้เสียหายอย่างแท้จริง เพราะเด็กถือเป็นทรัพยากรอันมีค่าที่จะต้องให้ความคุ้มครองและป้องกันจากผู้กระทำความผิดอย่างถึงที่สุด และต้องมีการแก้ไขผู้กระทำความผิดเพื่อ โดยการแก้ไขเพื่อให้กลับคืนสู่สังคมไทยได้อย่างแท้จริง

มาตรการทางกฎหมายจึงเปรียบเสมือนเครื่องมืออันเป็นทางเลือกในการกำหนดมาตรการที่มีความเหมาะสมเพื่อใช้กับผู้กระทำความผิด ที่สะท้อนให้เห็นว่า ไม่จำเป็นต้องลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียว ควรมีมาตรการที่ผ่อนปรนมาตรการลงโทษที่ใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด และยังเป็นการคุ้มครองผู้เสียหาย เพื่อแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม และยังป้องกันการกระทำความผิดซ้ำไปซ้ำมา อีกทั้งต้องคุ้มครองผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อให้ได้รับความปลอดภัยอย่างถึงที่สุดเพื่อเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานอันเป็นเกราะป้องกันเหยื่อจากผู้กระทำความผิดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงบทบัญญัติและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวทั้งในกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ ผู้ศึกษาพบว่า มีประเด็นที่เสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285

1. ควรแก้ไขมาตรา 285 ประมวลกฎหมายอาญา โดยให้ผู้กระทำความผิดที่กระทำแก่ผู้สืบสันดาน ไม่ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ หนึ่งในสามซึ่งถือเป็นการเพิ่มโทษ การเพิ่มโทษอาจเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับบางความผิด แต่ไม่ควรนำการเพิ่มโทษมาใช้กับผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายซึ่งอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ความรู้สึกของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในครอบครัวนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน หากผู้กระทำความผิดนั้นเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงทุกคนในครอบครัว และผู้เสียหายก็ต้องดำรงชีพจากการประกอบอาชีพของผู้ที่กระทำความผิด การลงโทษด้วยการเพิ่มโทษนั้นจึงอาจเป็นการลงโทษทุกคนในครอบครัวรวมทั้งตัวผู้เสียหายเองด้วย

2. ควรแก้ไขมาตรา 285 ประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มให้มี วรรคสองโดยหากเป็นการกระทำความผิดล่วงละเมิดทางเพศแก่ผู้สืบสันดานและให้หมายความร่วมมือบุตรบุญธรรม บุตรเลี้ยงด้วยนั้น ให้ใช้มาตรการดังต่อไปนี้แทนการลงโทษ

2.1 มาตรการคุ้มครองฉุกเฉิน

มาตรการคุ้มครองฉุกเฉิน เป็นมาตรการในการใช้บังคับเมื่อมีการกระทำล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้น โดยศาลเป็นผู้ออกคำสั่งคุ้มครองฉุกเฉิน และมีการไต่สวนแตกต่างจากประเทศไทยที่ยังไม่มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองฉุกเฉินห้ามการกระทำที่ใช้ความรุนแรงในทันที และยังมีการคุ้มครองทางระบบกล้องวิดีโอและการให้อาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการให้การช่วยเหลือ ดูแลมาตรการคุ้มครองฉุกเฉินจึงเป็นมาตรการที่ใช้คุ้มครองผู้ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285

2.2 มาตรการทำงานบริการสังคม

มาตรการทำงานบริการสังคมถือเป็นมาตรการเสริมทางอาญาอีกอย่างหนึ่งเป็นการกำหนดชั่วโมงทำงานระยะเวลาการทำงานใช้ในประเทศในแถบยุโรป เช่น อังกฤษ เป็นต้น เป็นกระบวนการดูว่าผู้กระทำความผิดสามารถทำงานบริการสังคมได้หรือไม่ เป็นการฝึกและยังเป็นกระบวนการติดตามผลว่าสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติในสังคมได้หรือไม่ โดยเป็นลักษณะของการดูแลเสียมากกว่า ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สามารถใช้แก่ผู้กระทำความผิดทางเพศแก่บุคคลในครอบครัวด้วย

2.3 มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มงวด

มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มงวด นั้นเป็นการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดมิให้กลับมามีการกระทำผิดซ้ำอีก เพราะเป็นเกราะป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดถือเป็นมาตรการอันมีลักษณะเป็นการลงโทษระดับกลาง ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะที่ไม่รุนแรงเกินไปและไม่น้อยจนเกินไป เป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเปรียบได้กับกระบวนการ

ติดตามผลผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นการสอดส่องเป็นต้น

3. ควรให้ความหมายของคำว่าบุคคลในครอบครัวให้กว้างขึ้น โดยให้รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์กันระหว่างบิดามารดาเลี้ยงกับลูกเลี้ยง ผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรม ซึ่งในประเทศไทยมิได้บัญญัติให้การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกรณีดังกล่าวเป็นความผิดฐานมีเพศสัมพันธ์ที่กระทำต่อบุคคลในครอบครัวจึงทำให้ไม่สามารถลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ได้ จึงควรที่จะบัญญัติกฎหมายให้มีความครอบคลุม เพื่อที่จะลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางเพศและคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศได้อย่างเหมาะสม

4. ควรมีมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัว ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เพราะมาตรการต่าง ๆ นั้นจะใช้บังคับเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว เช่น มาตรการสอดส่องดูแลจากชุมชนหรือเครือข่ายในครอบครัว ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของกันและกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยยับยั้ง และป้องกันมิให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวได้ ซึ่งสถาบันครอบครัวนั้นควรจะเป็นสถาบันหลักของสังคม เป็นต้น

5. ควรกำหนดให้มูลนิธิเป็นศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์โดยตรงสำหรับผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศเป็นกรณีเฉพาะ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการเข้าดูแล และช่วยเหลือได้ทันที

6. ควรมีหน่วยงาน หรือองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวโดยตรง จัดให้มีบ้านพักหรือสถานที่พักพิงเพื่อเป็นการป้องกันและคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดเป็นการชั่วคราว ควรที่จะมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานเข้ามาสอดส่อง ควบคุม ดูแล เป็นการเฉพาะ

7. ควรกำหนดให้มีมาตรการติดตามผล

References

- Department of Children and Youth, Ministry of Social Development and Human Security. (1989). *Convention on the rights of the child and optional protocol to the convention on the rights of the child*. Bangkok. Author. (in Thai)
- Jiamtae, P. (2012). *Definitions and legal measures of domestic violence: A comparative study*. Master of Law Thesis, Thammasat University. (in Thai) .

